בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 298

ויזרע יצחק

שנה ו'

חג הסוכות	יוצא לאור ע"י מדרשת	
הפטרה: "הנה יום בא"	"ויזרע יצחק"	
טו' תשרי תשע"ד	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	

זמני החג	י"ם	ת"א	חיפה
כניסה	18:05	18:21	18:12
יציאה	19:16	19:18	19:18
ר"ת	19:56	19:53	19:55

"יי–ה אֶת סֻכַּת דָּוִד תָּקִים, בִּזְכוּת שִׁבְעַת הַצַּדִּיקִים"

הגיגים לחג הסוכות

"וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר" (ויקרא כג' מ)

"אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אוכל. כך ישראל יש בהן בני אדם, שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים" (מדרש)

מבאר ה"**חפץ חיים**" שלפי חז"ל מכל ארבעת המינים, האתרוג הוא המובחר שבהם, משום ש"יש בו ריח ויש בו אוכל" והוא מרמז על תלמידי החכמים, שהם המובחרים שבעם. ה"**חפץ חיים**" מוצא בהתנהגות עם האתרוג של ארבעת המינים רמז להנהגת התלמיד החכם עם המון העם, כי הדין בארבעת המינים הוא לאגוד את שלשת המינים האחרים, לולב הדס וערבה, ביחד ואילו האתרוג לא נאגד יחד אתם, אלא רק בשעת קיום המצוה מחברים את האתרוג אליהם אך מיד לאחר קיום המצוה מחזירים את האתרוג למקומו. כך היא ההתנהגות הראויה של התלמיד חכם עם המון העם, באופן כללי על תלמיד החכם להיות בפני עצמו וברשות עצמו ורק לשם קיום מצוה עליו להאגד ולקשור את עצמו, באופן זמני, עם המון העם אך מיד לאחר קיום המצוה עליו לשוב למקומו.

"וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר" (ויקרא כג' מ)

ה"**משך חכמה**" כותב שיש בתורה שני סוגים של מצוות, יש מצוות שהם מדריכות את האדם נגד הטבע, ויש מצוות שהם כפי הטבע, ומטרתן לטהר את הטבע ולזכך אותו. מצות הסוכה היא מצוה כנגד הטבע ומצות ארבעת המינים היא מצוה כפי הטבע. מסביר ה"**משך חכמה**" שמצות הסוכה היא מצוה כנגד הטבע: "הלא אחרי שהאדם עמל בשדה כל חדשי הקיץ, חרש, זרע, עדר, קצר, עימר, אסף את גרנו ואסמיו מלאו בר, הרי לבו שמח בפרי עמלו, מה מתוקה היא לו מנוחתו להסתופף אז בצל ביתו". ואז באה התורה ואומרת לו: "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי" (סוכה ב.) וציווי זה שמטרתו לקדש את כחות האדם והרגשותיו מהחומר אל הקודש הוא נגד הטבע. ולכן אמר הכתוב: "חג הסכת שבעת ימים לה'" (ויקרא כג' לד). ולמדו מכך חז"ל: "כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה'" והכוונה היא לקדושה שחלה על עצי הסוכה שאסורים הם בהנאה. מצד שני, מצוות ארבעת המינים היא מצוה שהיא כפי חוקי הטבע, כי מחוקי הטבע הוא לשמוח בעת האסיף בזרעונים ובעטרות של שבלים, כנהוג בין העמים, על זה באה התורה והגבילה על ארבעה המינים הידועים בקבלה ואמרה: "ושמחתם לפני ה' א-לקיכם שבעת ימים" (ויקרא כג' מ). משום כך נאמר שהאתרוג הוקצה למצותו, אבל לא נאמר שיחול עליו שם שמים. מוסיף ה"**משך חכמה**" שמצוות שהן נגד הטבע צריכות הכנה רבה וחזוק, לכן כתוב במצות סוכה "תעשה" ודרשו מכך חז"ל: "ולא מן העשוי" (סוכה יא:) לא כן במצות ארבעת המינים שהיא מצוה כפי הטבע, היא אינה צריכה הכנה רבה ואף שאינו אגוד כשר, ואין עשיה במצוה זו כך שלא שייך בה הכלל "תעשה ולא מן העשוי" ואפילו אם ליקט את ענפי ההדס ביום טוב הוא כשר למצוה.

"חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים" (דברים טז' יג)

'ראש השנה' שהוא יום של תחנונים ושבירת הלב, נקבע ליומיים. "יום הכיפורים', שהוא יום של תענית, סליחה ומחילה, אינו אלא בן יום אחד. אבל 'סוכות', שהוא זמן שמחתנו, אמרה התורה לחוג אותו שבעה ימים. מכך לומד **רבי שמשון רפאל הירש** כי רצונו של הבורא הוא שיהיו ישראל שרויים בשמחה.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעלוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

אברהם בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יח' תשרי יצחק בר שרה לוי ז"ל נלב"ע כב' אדר תשע"ג תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יצחק בנימין בר שורין ז"ל	חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה	נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג	נלב"ע יא' ניסן תשס"ז
	תנצב"ה	

אין לעיין בעלון בשעת התפלה

נא לשמור על קדושת הגליון

"ולקחתם לכם ביום הראשון" (ויקרא כג מ)

"וכי ראשון הוא והלא ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עונות" (מדרש)

ידועה השאלה מדוע היום הראשון של סוכות הוא "ראשון לחשבון עוונות", הלוא עברו כבר כמה ימים מיום הכיפורים שבו נמחלו עוונותיהם של ישראל? מתרץ **רבי שלמה מרדומסק** בעל ה"**תפארת שלמה**" שכאשר בא השטן בימים הנוראים ומפרט את החטאים שחטאו בני ישראל במשך השנה, טוענים נגדו מליצי היושר שכל אותם החטאים שחטאו בני ישראל היו בשוגג, ועל כן ראוי למחול להם, שהרי הוא, השטן והיצר הרע, פיתה אותם בשקרים ובדברי תרמית שונים להאמין כי העבירות הללו אינן עבירות כלל, והם האמינו לו ונתפתו לשקריו. על כך משיב השטן: "מדוע מניחים בני ישראל שירמו אותם דווקא בשעה שמסיתים אותם לרעה? האם בעסקי הממון שלהם הם גם תמימים כאלה ומאמינים לכל אחד על דברתו? אם ידרוש אחד מהם מחברו, שיתן לו בעד חפץ ששוויו עשר פרוטות כפלים מזה, וכי יתן לו?" וכפשרה בין שתי הטענות הללו מחליטים שימתינו כמה ימים ויערכו נסיון על מנת לקבוע, האם היהודים הם קלי אמונה רק בשעה שהם באים לקנות את עבירותיו של יצר הרע, או קלות אמונתם זאת מתגלה גם בעניינים אחרים. והנה, בשעה שיהודים יוצאים לאחר יום כיפור לקנות את ארבעת המינים, והם משלמים בעדם מחירים גבוהים, וביום הראשון של סוכות הם באים לבתי הכנסת ואתרוגיהם עם לולביהם בידיהם, מראים הם לשטן, שגם בדיני ממונות מניחים הם שירמו אותם, והא ראיה, האתרוגים והלולבים הללו, ששילמו בעדם מחירים גבוהים כל כך, אם כי המצרכים האלה יש להם ערך מועט ביותר, וגוי לא היה נותן בעד ארבעה מינים אלה אפילו עשר פרוטות. ואם כך, הרי שוב אפשרות להאמין, כי גם בעבירות הניחו לו ליצר הרע לרמות אותם וקיבלו אותן כסחורה טובה. לאחר ההוכחה המשכנעת הזאת, שאין לו לשטן מה לטעון כנגדה, כל הצרורות הקודמים של עבירות נמחקים ומתבטלים, ומיום זה מתחיל חשבון חדש, "ראשון לחשבון עוונות".

"למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג מג)

ידועה השאלה מדוע ציוה ה' לבני ישראל לעשות זכר לעניני הכבוד ולא ציוה לעשות זכר למן ולבאר, הלוא לפי חז"ל (תענית ט.) שלשתם היו מתנות טובות שבזכותן חיו בני ישראל במדבר? נראה, מתרץ **רבי יחיא קורח** ב"**משכיל דורש**", שהטעם הוא לפי שבמן ובבאר היה צער לישראל, שנאמר: "ויענך וירעיבך ויאכילך את המן" (דברים ח' ג) ומתנות אלו ניתנו לעם ישראל מתוך צער ותלונה. אבל עניני הכבוד ניתנו לישראל בחסד וברצון מאת ה' בלי שאלה ותלונה, לכן ציוה ה' לעשות זכר עניני הכבוד שהם ביטוי לחסדיו הטובים שהיטיב לעם ישראל בטובה ובשמחה.

"ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות" (בראשית לג יז)

מדוע טורחת התורה ומדגישה שיעקב עשה למקנה שלו סוכות? מתרץ ה"**קרבן העני**" על פי המובא ב"**מנורת המאור**" שהטעם למצות סוכה הוא לרמז לאדם שמאחר שמדובר בזמן ה"אסיף", זמן בו יש לאדם כל טוב בביתו, יכול האדם לטעות ולחשוב שכל מה שיש לו הוא שלו והוא מושל בו, משום כך ציוה הקב"ה את האדם לעשות סוכה, כפי שאמרו חז"ל "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי" (סוכה ב.), על ידי זה יזכור האדם שכל שהותו בעולם הזה הוא עראי וכך הוא לא יתגאה. וכך זה רמוז בפסוק: "ויבן לו בית", כלומר, למרות שיעקב בנה לו "בית" שהוא "דירת קבע", בכל זאת לא התגאה בכך אלא "למקנהו עשה סוכות", ה"קנין" העיקרי שלו היה "סוכות", דהיינו "דירת עראי" כלומר מחשבתו היתה קשורה לעניין ארעיותו בעולם הזה.

"והיית אך שמח" (דברים טז טו)

"לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו" (קהלת י' ב)

מבאר **הגאון מוילנא** את הפסוק כך: "לב חכם לימינו", אם נקח את האותיות הנמצאות מימינם של האותיות למ"ד ובי"ת המרכיבות את המילה "לב", נמצא את האותיות כ"ף ואל"ף, המרכיבות את המילה "אך", "ולב כסיל לשמאלו", אם נקח את האותיות הנמצאות משמאלם של אותיות אלו, נמצא את האותיות גימ"ל ומ"ם, המרכיבות את המילה "גם". וזוהי ההבנה בפסוק לפי **הגר"א**: החכם מטה את ה"לב" שלו, לצד ימין, כלומר ממעט הוא את עצמו, בהתאם למילה "אך", ואילו הכסיל מטה את ליבו לשמאלו, ונוהג על פי המילה "גם", שהיא לשון ריבוי, ומרגיש שכל דבר ודבר 'מגיע לו' על פי דין, ומשום כך, מה שאינו מקבל, הוא בעיניו כאילו נלקח ממנו.

היכונו לשירת הבקשות נוסח מרוקו במוצאי השבתות שיתקיימו בבתי הכנסת בפתח תקווה על ידי חברת הבקשות "מאיר השחר" בראשותו של הפייטן יוסף בן חמו. לפרטים והזמנות : 052-3268315

לרפואת כל חולי ישראל ובכללם:
הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר, נעם אברהם בן רויטל.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315
גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315
חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק"
לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו טלפון לפרטים: 052-3268315

אין לעיין בעלון בשעת התפילה
אין לעמוד על קדושת העליון
הזכויות אינן שמורות. הפצה, לזיכוי הרבים, מותרת בכל דרך. "ואהבת לרעך כמוך"– סיימת לקרא, נא העבר לחברך.